

Kan bedrifter (for)sikre seg mot kopiering?

Beskyttelse av immaterielle rettigheter kan gi din bedrift konkurransefortrinn, hevder mange, også vi i Innovasjon Norge. Men hvilket vern får oppfinnere og bedrifter egentlig mot kopiering og kan man sikre seg mot å bli kopiert eller mot å gjøre inngrep i andres rettigheter?

I denne artikkelen belyser vi problemstillingen og gir noen svar.

Som alle vet er de materielle verdier i en bedrift enkle å forsikre. Sikring av bedriftens immaterielle verdier er derimot langt mer komplisert. Samtidig viser undersøkelser av bedriftenes balanser at for mange overstiger nå de immaterielle verdiene de materielle. Eiere av virksomheter vil derfor måtte vurdere hvordan disse verdiene best kan sikres.

I tillegg er det slik at immaterielle verdier i en bedrift består av en blanding av registrerbare rettigheter og ikke registrerbare rettigheter. Når det gjelder ikke registrerbare rettigheter som for eksempel bedriftens knowhow, bør bedriften for å beskytte disse, etablere gode rutiner for håndtering av denne type kunnskap. Fortrolighetsavtaler bør brukes for å beskytte seg mot at ansatte eller samarbeidspartnere misbruker fortrolig informasjon.

IPR-strategien en del av totalstrategien

For de registrerbare rettighetene, eksempelvis design-, varemerke- eller patentrettigheter, er det viktig at bedriften integrerer sin IPR-strategi i bedriftens totale strategi.

Patent ikke alltid godt nok

Har du patent, er du trygg, tror mange. Men er det så enkelt? Er du egentlig "forsikret" mot at andre kan kopiere din tekniske løsning, din design eller ditt varemerke når du har fått dette registrert eller meddelt et patent?

Dessverre er det ikke slik. Selv om du har søkt og fått meddelt/registrert dine industrielle rettigheter og fått dem bekreftet/godkjent av Patentstyret er det ikke åpenbart at svaret er ja på dette spørsmålet.

Hvis din bedrifts inntjening eller verdier står og faller med ett patent/design eller varemerke, eller om du opererer i en bransje hvor det er vanlig å beskyldte konkurrenter for kopiering, bør du være særlig bevisst hvordan de immaterielle verdiene i bedriften kan beskyttes. Hva vil skje dersom en konkurrent krever at du må stoppe salget av ditt produkt fordi du beskyldes for å gjøre inngrep i hans rettigheter?

Bruk ekstern kompetanse

Hva bør bedriften gjøre dersom dere opplever at produkter dere har søkt patent på, har designbeskyttet eller varemerkeregistrert blir kopiert eller dere selv blir beskyldt for å gjøre inngrep i andres rettigheter?

Det første du bør gjøre er å kartlegge hvilke registrerte rettigheter dere har på eget produkt og så vurdere om disse gir et faktisk vern mot konkurrentens produkt. Så bør dere foreta en vurdering av motpartens registrerte rettigheter. Her vil du i mange tilfeller kunne få god hjelp fra det patentkontoret dere brukte til å utforme søknaden om patent/design/varemerke.

Det kan også lønne seg å ta kontakt med et advokatfirma som har kompetanse på immaterialrett for å få råd om hvilken strategi bedriften bør velge før du kontakter selskapet du mener har gjort inngrep i dine rettigheter.

De samme tingene må dere også gjøre om dere selv blir beskyldt for å gjøre inngrep i andres rettigheter.

Påstand mot påstand

Så er det slik at mange vil oppleve at en påstand om kopiering ofte blir møtt av motparten med påstand om at ditt patent/design/varemerke burde vært kjent ugyldig. Dette må du være forberedt på kommer..

Staten hjelper deg ikke

Om noen skulle ha uærlige motiver er disse rettighetene ikke mer verdt enn det du har mulighet til å forsvare dem med i retten. Det er ikke slik at staten går inn i slike saker og taler den fornærmedes sak. Om du blir kopiert og kopisten ikke etterkommer dine krav om å stoppe, eventuelt betale erstatning til deg, er det du som må ta saken til retten.

Så er det retten som avgjør utfallet dersom det ikke blir inngått forlik før saken går til hovedforhandling der. Retten avgjør samtidig spørsmålet om hvem av partene som skal bære hvilke saksomkostninger. De tar også stilling til spørsmål om eventuell erstatning.

Krever mye tid og penger

Bedrifter som har opplevd å bli kopiert eller er blitt beskyldt for å kopiere andre kan fortelle at slike saker ofte krever mye tid av nøkkelpersonell og store finansielle ressurser. Sakene kan også pågå i årevis og dermed lamme virksomheten. For små selskaper og nystartede virksomheter kan dette føre til at de må innstille sin virksomhet fordi de ikke har en sjanse til å håndheve sine rettigheter mot store selskaper.

Det er også store forskjeller i kostnadene forbundet med å føre slike saker for retten avhengig av i hvilket land saken skal avgjøres. For norske bedrifter vil det ofte lønne seg å få saken ført i Norge dersom dette er mulig. Men dette er et spørsmål man ikke har kontroll på, da det er i det landet hvor rettighetene krenkes at tvisten avgjøres.

Forlik fremfor konflikt

Et godt råd er derfor å forsøke å finne minnelige løsninger fremfor å innta en konfronterende linje. Det faktum at en konflikt kan lamme bedriften i lengre tid må også tas med i vurderingen av hvilken strategi som velges.

Hvilken strategi bedriften til slutt velger i slike situasjoner vil være avhengig av alle de ovenfor nevnte spørsmål. Vær imidlertid forberedt på at dette vil bli kostbart! Men mitt råd er at dere ikke overlater strategivalget til et patentkontor eller et advokatfirma. Det er ledelsen og styret i bedriften som må foreta det valget. Bruk ekspertene til å få frem og kvalitetssikre et beslutningsgrunnlag, men ta beslutningen selv!

Forsikringsprodukt finnes

Er det mulig å tegne forsikring som dekker kostnader forbundet med slike inngrepssaker og er det mulig å få erstatning for tap? Svaret på dette er ja, men..

I Norge har vi liten erfaring med slike produkter, men det er mulig for norske selskaper å tegne forsikring hos private selskaper som er representert i Norge via agenter.

I England og USA har det i flere tiår vært slike forsikringsprodukter på markedet. Men ett av problemene er at det er vanskelig å beregne risikoen på bedriftens patentportefølje og premien blir derfor ofte høy.

I Sverige er det nylig innført en kollektiv ordning for medlemmer i Svenska Uppfinnareförbundet. De kan nå forsikre sine patenter, designregistreringer og varemerker mot immateriellrettslige tvister. Forsikringen gjelder både mot kopiering og mot å bli beskyldt for å kopiere andre. Her har de fått til en kollektiv avtale for sine medlemmer som gjør at premien er

såpass lav at den virker interessant også for enkelpersoner og små bedrifter.

Det gjenstår å se hvordan denne ordningen vil komme til å fungere. Liknende ordninger har vært utredet også i andre land uten at det foreløpig er blitt lansert tilbud i markedet.

ORDLISTE

Immaterielle verdier	En samlebetegnelse for alle eiendeler i et selskap som ikke er av fysisk substans. Ofte et resultat av medarbeidernes kunnskap og intellektuelle virksomhet.
Immaterielle rettigheter	En samlebetegnelse for beskyttelsesformer av immaterielle verdier som blant annet industrielle rettigheter og opphavsrett.
Industrielle rettigheter (også kalt IPR)	De registrerbare rettighetene patent, varemerke og designregistrering.
PCT	Konvensjonen om patentsamarbeid (Patent Cooperation Treaty) er en verdensomfattende ordning for forenklet innlevering og behandling av patentsøknader.
EPO	European Patent Office. Tar imot, behandler og avgjør europeiske patentsøknader på bakgrunn av EPC.
EPC	European Patent Convention. Felles regelverk for gyldighetsomfanget og bestemmelser

rundt patenter

Designregistrering	En designregistrering dokumenterer din rett til et bestemt utseende og form i et begrenset tidsrom
Varemerke	En varemerkeregistrering gir deg enerett til å bruke varemerket som kjennetegn for dine varer og/eller tjenester
Patent	Et patent beskytter en konkret løsning på et teknisk problem. Patentet gir deg enerett til å utnytte din oppfinnelse kommersielt for et begrenset tidsrom.
Freedom to operate	Hvorvidt man har frihet til å utøve idéen, dvs, det bør undersøkes om det finnes patenter eid av andre som begrenser eller sperrer egne muligheter til å utvikle og kommersialisere løsningen.
Patentstyret	Hovedoppgaven er å behandle søknader om patenter, varemerke- og designregistrering-er. De arrangerer kurs og holder foredrag om betydningen av industrielle rettigheter. I tillegg utfører de også ulike typer forundersøkelser.
Patentkontor	Private konsulentfirmaer som

bistår sine klienter innenfor alle områder av immaterialretten. De tilbyr teknisk og juridisk bistand i saker som angår patent, varemerke, design, opphavsrett, domenenavn og markedsføringsrett eller illojal konkurranse.

Innovasjon Norge Innovasjon Norge tilbyr tjenester og programmer som skal bidra til å utvikle distriktene, øke innovasjonen i næringslivet over hele landet og profilere norsk næringsliv og Norge som reisemål.

Tidligere artikler i vår serie om immaterielle rettigheter finner du i:

Eksportaktuelt nr 12 for 2007, lenke her
<http://www.eksportaktuelt.no/Utgivelser/2007/12/Immaterielle-rettigheter--en-kilde-til-handfaste-verdier/>

og nr 14: <http://www.eksportaktuelt.no/Utgivelser/2007/14/FRA-IDE-TIL-FORRETNING-Utviklingstrategi-for-nye-produkter-/>

Les mer om Innovasjon Norges avdeling Veiledning for Oppfinnere her:
<http://www.innovasjon norge.no/Satsinger/Etablerere-og-oppfinnere/Oppfinnere/>